

Lydkultur

Nye bevægelser i forskning og formidling

Lyd er på engang et flygtigt og allestedsnærværende fænomen. Ofte er lyd et biprodukt af en funktion, som når en bil starter eller et køleskab summer. Men lyd kan også være med til at forme enestående æstetiske oplevelser, kropslige fællesskaber og nabostridigheder. Eller anvendes som varsel, tortur eller våben.

Udgangspunktet for dette temanummer af Kulturstudier er den voksende interesse for forskning i lyd- og lyttekulturer på tværs af en lang række fag samt den innovative brug af lyd i blandt andet podcasts, udstillinger og samtidskunst, der har fået flere til at tale om lydmediets genfødsel. Gennem de seneste årtier har forskningsfeltet *sound studies* udviklet sig internationalt og anført af forskere som Murray Schafer, Alain Corbin, Jonathan Sterne, Mark M. Smith, Emily Thompson, Peter Payer, Steven Feld og Karin Bijsterveld har det skabt en øget forståelse for, hvad lyd er og gør ud fra et kulturhistorisk eller kulturanalytisk ståsted.¹ På dansk grund har vi endnu kun oplevet de første krusninger af en ny bølge af kulturanalyser indenfor feltet.² Dette særnummer er tænkt som en løftestang for den videre udvikling af *sound studies* på dansk grund.

Den kulturanalytiske lydforskning tog for alvor fart med den canadiske komponist Murray Schafers epokegørende *The Tuning of the World* fra 1977, der introducerede "soundscape" som begreb og analyseform. I kølvandet har historikere og kulturforskere videreudviklet forskningsfeltet og øget både spændvidden i metodiske og teoretiske tilgange og vores forståelse af samspillet mellem lyd, individ og samfund. Indenfor den kulturhistoriske forskning har interessen især samlet sig omkring forskelle mellem by og land, moderne og førmoderne lyduniverser og lyttekulturer samt ikke mindst lydens rolle i forhold til kvartersidentiteter, erindringskulturer og social disciplinering.

I de seneste år har *sound studies* bevæget sig fra den empiriske kortlægning af fortidens lyduniverser og enkeltlyde til et øget fokus på lydens betydning for skabelsen og omskabelsen af sociale rum og menneskelige relationer. En version af denne forskning kan kaldes "history of aural culture", der bl.a. omfatter studier af lytteregimer og adfærdsnormer, men også den arkitektur og materialitet, som indgår i skabelsen af rammerne for lydoplevelsen. Dette kan bl.a. iagttages i klager over støj og strategier og metoder for støjbekæmpelse eller i påskønnelsen af lyd, der indgår i kulturelle og sociale dannelsesprocesser og hierarkier, såsom i koncertsalen, teatret og i

¹ Oversigter over forskningsfeltet, se: Sonia Rosenfeld: "On Being Heard: A Case for Paying Attention to the Historical Ear" i *American Historical Review*, april 2011 samt Frank Meyer: "Gjennem lydmuren! Internasjonal Forskning om historiske klangunivers og lyden af historien" i norsk *Historisk Tidsskrift*, bd. 94, 2015.

² Se bl.a. Kasper H. Andersen: "Hvis man spidsede ører. Lyduniverser på land og i by i middelalderens Danmark" i *Land og By på tværs 1000-1800*, festskrift til Bjørn Poulsen; Aarhus Universitetsforlag 2020.

museumsbesøget. Også i etnologien har samspillet mellem materialitet og soundscapes fået opmærksomhed, ligesom affektive og kropslige effekter af lyttepraksisser er blevet undersøgt.³

Til temanummeret ser vi gerne bidrag, der forholder sig til lydforskningens historiografi, teori- og metodeudvikling såvel som studier, der tager udgangspunkt i en eller flere af ovennævnte tematikker.

Deadlines:

Deadline for abstracts (min ½ side): 15. Januar 2021

Forfatterseminar (hvis corona og bevilling tillader det): marts 2021

Deadline for artikelbidrag: medio august 2021

Tidsskriftet forventes at udkomme medio november 2021

Bidrag – og eventuelle spørgsmål – sendes til: kontakt.kulturstudier@gmail.com

Temanummeret redigeres af Anne Folke Henningsen, Mikkel Thelle, Kasper H. Andersen og Jakob Ingemann Parby.

³ Se fx Aimée Boutin: *City of Sound*, 2015; Paul Simpson: "Sonic affects and the production of space: 'Music by handle' and the politics of street music in Victorian London" in *Cultural Geographies*, 24, 1, 2016; Mark M. Smith: "Futures of Hearing Pasts" in Morat, ed.: *Sounds of Modern History: Auditory Cultures in 19th and 20th Century*, 2014; Tine Damsholt: "The Sound of Citizenship" i *Ethnologia Europaea*, 38:1 2008; Regina Bendix: "The Pleasures of the Ear: Toward an Ethnography of Listening" i *Cultural Analysis*, vol 1, 2000.